

انجمن علمی باستان‌شناسی ایران
Society of Iranian Archaeology

نخستین

همایش دوسالانه بین‌المللی
انجمن علمی باستان‌شناسی ایران:

”برهمکنش‌های فرهنگی، پیوست و گسست“

به کوشش

سیدمهدی موسوی، شاهین آریامنش
مجید منتظر ظهوری و مرتضی‌خانی‌پور

انتشارات آریارمنا

مجموعه مقاله‌های
نخستین همایش دوسالانه بین‌المللی
انجمن علمی باستان‌شناسی ایران

به کوشش
دکتر سیدمهدی موسوی، دکتر شاهین آریامتش
دکتر مجید منتظر ظهوری و دکتر مرتضی خانی‌پور

انتشارات آریامنا

انجمن علمی باستان‌شناسی ایران
Society of Iranian Archaeology

انتشارات آریارمنا

دانشگاه مازندران

موسسه آموزش عالی آریارمنا
گروه نشر و کتابخانه

موسسه آموزش عالی آریارمنا

دانشگاه علامه طباطبائی

موسسه باستان‌شناسی

انتشارات آریارمنا

دانشگاه صنعتی خواجه نصیر

دانشگاه بوعلی سینا

دانشگاه خوارزمی

دانشگاه علامه طباطبائی

پژوهشگاه بین‌المللی

مجموعه مقاله‌های
نخستین همایش دوسالانه بین‌المللی
انجمن علمی باستان‌شناسی ایران

به کوشش
دکتر سیدمهدی موسوی، دکتر شاهین آریامنش،
دکتر مجید منتظر ظهوری و دکتر مرتضی خانی‌پور
و همکاری
دکتر جواد حسین‌زاده و دکتر مصطفی ده‌پهلوان

انتشارات آریارمنا

مجموعه مقاله‌های نخستین همایش دوسالانه بین‌المللی انجمن علمی باستان‌شناسی ایران

| به کوشش سیدمهدی موسوی، شاهین آریامنش، مجید منتظر ظهوری و مرتضی خانی‌پور |

| چاپ و صحافی: مهرگان | نوبت چاپ: نخست، ۱۳۹۹ | شمارگان: ۱۰۰ نسخه |

| بها: ۱۰۰۰۰۰ تومان |

| تصویر جلد: تخت جمشید |

| تارخا: www.aryaramna.ir |

| نام‌نگار: aryaramna@hotmail.com، info@aryaramna.ir |

| نشانی: تهران، صندوق پستی: ۵۶۹-۱۴۵۱۵ |

| همراه: ۰۹۳۹۵۹۶۹۴۶۶ |

| انتشارات آریارمنا و گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن و انجمن علمی باستان‌شناسی ایران |
| همه حقوق این اثر برای انتشارات آریارمنا و گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن محفوظ است. |
| تکثیر، انتشار، چاپ و بازنویسی این اثر یا بخشی از آن به هر شیوه همچون رونوشت، انتشار الکترونیکی، ضبط و ذخیره روی سی‌دی و چیزهایی از این دست بدون موافقت کتبی و قبلی انتشارات آریارمنا ممنوع است و متخلفان بر پایه قانون «حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» تحت پیگرد قرار خواهند گرفت. |

سرشناس سرشناسه عنوان و نام پدیدآور	همایش دوسالانه بین‌المللی انجمن علمی باستان‌شناسی ایران (نخستین: ۱۳۹۸: تهران): مجموعه مقاله‌های نخستین همایش دوسالانه بین‌المللی انجمن علمی باستان‌شناسی ایران/ به کوشش سیدمهدی موسوی، شاهین آریامنش مجید منتظر ظهوری؛ [برگزارکنندگان] گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن، انجمن علمی باستان‌شناسی ایران؛ مشاوران علمی سیدمنصور سیدسجادی ... [و دیگران].
مشخصات نشر	تهران: آریارمنا، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۶۵۲ ص.
فروست	همایش ۳
شابک	978-622-97183-2-2
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	باستان‌شناسی -- ایران -- کنگره‌ها
موضوع	Archaeology -- Iran -- Congresses
شناسه افزوده	موسوی، سیدمهدی، ۱۳۴۶-، گردآورنده
شناسه افزوده	منتظر ظهوری، مجید، ۱۳۵۹-، گردآورنده
شناسه افزوده	آریامنش، شاهین، ۱۳۶۳-، گردآورنده
شناسه افزوده	خانی‌پور، مرتضی، ۱۳۶۴-، گردآورنده
شناسه افزوده	گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن
شناسه افزوده	انجمن علمی باستان‌شناسی ایران
رده بندی کنگره	DSR۴۴:
رده بندی دیویی	۹۵۵/۰۰۴۳:
شماره کتابشناسی ملی	۷۳۶۲۰۸۲:
وضعیت رکورد	فیا:

انتشارات آریارنا

انتشارات آریارنا بر آن است تا کتاب‌های ارزندهٔ تألیفی و ترجمه‌ای پژوهشگران ایرانی یا نیرانی را در زمینه‌های گوناگون ایران‌شناسی همچون باستان‌شناسی، تاریخ، فرهنگ و زبان‌های باستانی منتشر کند، کتاب‌هایی که برای شناخت تاریخ و فرهنگ گرانسنگ و ورجاوند ایران بسیار ارزشمند باشند. با توجه به پیوندها و ریشه‌های ژرف و عمیق فرهنگی میان ایران و جهان بشکوه ایرانی که از سده‌ها بلکه هزاره‌های دور و دراز برجا بوده است و در دهه‌های اخیر تلاش دشمنان بر آن بوده تا این پیوندهای ژرف را بگسلند و ریشه‌های عمیق را با تیشه برکنند، ایران فرهنگی که دل و دین به آن سپرده‌ایم از چشم دست‌اندرکاران انتشارات آریارنا دور نمانده و چاپ کتاب‌های پژوهشی و ترجمه‌ای ارزنده دربارهٔ جهان ایرانی یا ایران فرهنگی از اولویت‌های انتشارات آریارنا است؛ باشد که از این راه پیوندهایمان پیوسته‌تر و ریشه‌هایمان ژرف‌تر شود. کتاب‌های انتشارات آریارنا پیشکشی ناچیز است به ایرانیان، ایرانی‌تباران، ایران‌دوستان و همهٔ مردمان جهان ایرانی که ایران و جهان ایرانی را از جان دوست‌تر می‌دارند.

مدیر

دکتر شاهین آریامنش

| گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن |

مشاوران علمی

| دکتر سیدمنصور سیدسجادی (مؤسسهٔ ایزمتو ایتالیا) | استاد اسماعیل یغمایی (سازمان میراث فرهنگی کشور) | دکتر سیدمهدی موسوی (دانشگاه تربیت مدرس) | دکتر محمدابراهیم زارعی (دانشگاه بوعلی سینا همدان) | دکتر سجاد علی‌بیگی (دانشگاه رازی، کرمانشاه) | دکتر حمیدرضا ولی‌پور (دانشگاه شهید بهشتی) | دکتر سعید امیرحاجلو (دانشگاه جیرفت) | دکتر سیروس نصراله‌زاده (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) | دکتر رضا مهرآفرین (دانشگاه مازندران) | دکتر فرزانه گشتاسب (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) | هوشنگ رستمی (گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن) |

فهرست

سخن دبیر علمی همایش | سید مهدی موسوی

۹

مقاله‌های فارسی

- ارزیابی و تحلیل نظریه‌های نوسنگی شدن در ایران | سید کمال اسدی اجایی و رحمت عباس نژاد سرستی ۱۳
تپه ماچلک؛ محوطه‌ای نویافته از دوران نوسنگی باسفال در دشت گرگان | حبیب‌اله رضایی و سیدمقداد
میرموسوی ۳۷
- نقش استحاله سنگ مس در فلات مرکزی ایران در نیمه هزاره پنجم پم در برهم‌کنش‌های منطقه‌ای | رحمت
عباس نژاد سرستی ۴۹
- برهم‌کنش جوامع مس‌وسنگ چهارمحال و بختیاری با مناطق هم‌جوار | مهدی علیرضا زاده نودهی، محمود
حیدریان و علیرضا خسرو زاده ۶۹
- الگوهای استقرار محوطه‌های مس‌وسنگ میانی در زاگرس مرتفع: نمونه موردی بخش لاران، استان
چهارمحال و بختیاری | محسن حیدری دستنایی و علی اصغر نوروزی ۸۹
- تپه قلعه خرابه ازنا شاهی بر حضور جوامعی از مس‌سنگی جدید تا دوران اسلامی در شرق زاگرس مرکزی |
بهزاد حسینی سرپیشه ۱۰۱
- بررسی تحولات عصر مفرغ سیستان و برهکنش‌های فرهنگی آن با مناطق دیگر | جواد علایی مقدم، رضا
مهرآفرین و سیدرسول موسوی حاجی ۱۳۱
- معرفی و تحلیل مجموعه نقش‌های صخره‌ای نویافته در اطراف روستاهای چلمبر، لک و شورجه در شهرستان
بوئین‌زهر، استان قزوین | ناصر امینی خواه، فرزاد مافی و فرهاد فتاحی ۱۴۷
- عصر آهن قدیم در شرق ایران | علی اکبر وحدتی ۱۶۵
- برهم‌کنش خدایان آب‌وهوای اورارتویی و خاور نزدیک باستان | مریم دارا ۲۲۱
- بازنمایی فرة شاهانه (فرّ کیانی) در هنر ایران باستان، میراثی از سنت‌های هنری میان‌رودان | مریم کشمیری ۲۳۱
- پایه‌ستون محوطه تل دروازه جلو در، سرنخی از یک بنای ستوندار هخامنشی در ارسنجان | ابراهیم روستایی
فارسی و بهزاد حسینی سرپیشه ۲۵۷

- معرفی، مطالعه و تحلیل گل مهرهای به‌دست‌آمده از بررسی تل گردوها، شهرستان اقلید، استان فارس | حامد مولایی کردشولی و علیرضا جعفری‌زند ۲۷۱
- شواهد باستان‌شناختی کشمکش ساسانیان و رومیان در قلعه بازیان سلیمانیه | بریار سان‌احمد و اسماعیل سلیمی ۲۸۷
- بررسی باستان‌شناختی بخشی از محور ارتباطی خوزستان به غرب ایران در دوره ساسانی و سده‌های آغازین اسلامی: «تنگ سی‌پله» در استان لرستان | جواد نیستانی و یونس یوسف‌وند ۳۰۵
- مطالعه قلاع قرون میانی اسلامی خراسان جنوبی؛ مطالعه موردی قلعه‌کوه فردوس | محمد فرجامی و علی‌اصغر محمودی‌نسب ۳۲۳
- محله قُمادین در شهر اسلامی جیرفت و مسئله بازرگانی دوربُرد | سعید امیرحاجلو ۳۴۳
- ارزیابی تشابهات بین فرهنگی ایران و سوریه بر مبنای مطالعات سفال‌های قرون میانی اسلامی | حسین صدیقیان و مجید منتظر ظهوری ۳۶۵
- نویافته‌های کاشی زرین‌فام قلعه دختر شهر کرمان | رضا ریاحیان‌گهرتی ۳۸۷
- معرفی و تحلیل نقش‌های هندسی یافته‌های گچی دوران اسلامی مکشوفه از محوطه شاه‌نشین فریم مازندران | هانیه حسین‌نیا، حسن هاشمی زرج‌آباد، سیدرسول موسوی حاجی، مهدی عابدینی ۴۰۳
- مقایسه ساختاری قبه قفقازی (کیندجال) و ایرانی در عصر صفوی بر مبنای مجموعه موزه‌های بنیاد مستضعفان | مجید حاجی‌تبار و میترا حاجی ۴۱۳

مقاله‌های انگلیسی

- Common Features of Nakhchivan and Urmia Basin Neolithic Culture | Zeyneb Guliyeva 29**
- Nakhchivan Branch of Azerbaijani National Academy of Sciences | Veli Bakhshaliyev 43**
- Relations of The Gizgala Painted Pottery with Urmia Basin | Turan Hashimova 59**
- Relations of Middle Bronze Age Painted Pottery Culture of Nakhchivan with the Urmia Basin | Fizza Gulieva 69**
- Iron Age short bronze sword in Iran, Mesopotamia and around the Persian Gulf: an analysis of the dispersion and evolution | Narges Bayani 77**
- Monuments and Memory at Pasargadae | Jacob Marc Stavis 107**
- Glazed Parthian Pottery as luxury Goods from a Roman Fortress on the Middle Euphrates' area during the II-III cent. AD. | Giacomo M. Tabita 135**
- Life on the Great Wall of Gorgan: excavations of Sasanian barracks in Fort 2 | Eberhard W. Sauer, Jebrael Nokandeh and Hamid Omrani Rekavandi 155**
- Lost and Found: The Tiles of the Pir-i Bakran Mausoleum (1298-1313, Linjan, Isfahan) | Ana Marija Grbanovic 167**

سخن دبیر علمی همایش

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

نخستین همایش بین‌المللی دوسالانه انجمن علمی باستان‌شناسی ایران با موضوع برهم‌کنش‌های فرهنگی ایران و سرزمین‌های همجوار، با تولیت انجمن علمی باستان‌شناسی ایران و مشارکت و همکاری دانشگاه‌های مختلف؛ مراکز پژوهشی نظیر پژوهشگاه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری؛ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی؛ پژوهشگاه باستان‌شناسی و دیگر مراکز علمی-فرهنگی شکل گرفت. انجمن علمی باستان‌شناسی ایران براساس اهداف و وظایفی که در اساسنامه مشخص شده است، برنامه‌های مختلفی را در راستای اعتلای علم باستان‌شناسی در کشور دنبال می‌کند که برگزاری نشست‌ها و همایش‌های علمی در سطح ملی و بین‌المللی از جمله آنها به شمار می‌رود. هیئت مدیره انجمن، علاوه بر تلاش‌های جاری در زمینه توسعه و ترویج دانش باستان‌شناسی، یکی از اهداف بلندی که به دنبال تحقق آن است، تأثیرگذاری یافته‌های این علم بر رفتارهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه است. بی‌شک آگاهی‌آحاد مردم، اعم از پیر، جوان و به‌ویژه نوجوانان از پیشینه و هویت تاریخی خویش، در تقویت اعتماد به نفس، تصحیح رفتارها و هنجارهای جاری جامعه، تقویت اتحاد و انسجام ملی تأثیر شگرفی خواهد گذاشت. بر همین اساس شناخت و آگاهی مردم ما از ریشه و پیشینه مشترک و روابط عمیق تاریخی ملت ایران با مردمانی که در حوزه ایران فرهنگی می‌زیند، در برقراری صلح و آرامش، کاستن از تنش‌ها و تداوم دوستی‌ها تأثیر بسزایی خواهد داشت. گذشته درخشان و غنای فرهنگ و تمدنی که امروز بدان می‌بالیم، حاصل

برهم‌کنش‌هایی است که در درازنای تاریخ میان ساکنان این سرزمین و مردمان سرزمین‌های همجوار شکل گرفته است. از این رو بایسته است به مدد دانش باستان‌شناسی بر پیوندهای عمیقی که میان نیاکان ما و مردمان هم‌عصرشان در سرزمین‌های پیرامونی برقرار بود، آگاهی یابیم و در زمانه‌ای که برخی بر طبل جدایی‌ها و فاصله میان ملتها می‌کوبند، پیوندهامان را عمیق‌تر و دوستی‌هامان را پایدارتر سازیم تا جهانی پر از آرامش برای همگان فراهم سازیم. بر همین اساس، هدف غایی‌کنگره حاضر شناخت عمیق‌تر نسبت به برهم‌کنش‌های فرهنگی ایرانیان با ساکنان سرزمین‌های پیرامونی در طول تاریخ و انجام تبادلات علمی میان باستان‌شناسان ایرانی و هم‌تایان منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای است. به‌رغم مشترکات دیرینه فرهنگی و تمدنی، متأسفانه حضور باستان‌شناسان ایرانی در پژوهش‌های باستان‌شناسی کشورهای حوزه ایران فرهنگی صفر است. امید آن داریم پیامد این رویداد خجسته، افزونی شناخت متخصصان و پژوهشگران از ظرفیت‌های موجود منطقه‌ای و همکاری‌های نزدیک در فعالیت‌های میدانی در حوزه‌های مشترک و مورد علاقه طرفین در آینده نزدیک باشد.

سیدمهدی موسوی کوهپیر

رییس هیئت مدیره

انجمن علمی باستان‌شناسی ایران

پایه‌ستون محوطه تُل دروازه جلودر، سرنخی از یک بنای ستوندار هخامنشی در ارسنجان

ابراهیم روستایی‌فارسی*، بهزاد حسینی سریشه**

*دانش‌آموخته باستان‌شناسی، گرایش تاریخی، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز

**دانشجوی دکتری باستان‌شناسی، گرایش دوران تاریخی، دانشگاه تربیت مدرس تهران

چکیده

از استان فارس پایه‌ستون‌های بسیاری از دوره هخامنشی گزارش شده است. بیشتر این پایه‌ستون‌ها طی فعالیت‌های راه‌سازی یا در هنگام تسطیح زمین‌های کشاورزی از بافت اصلی خود جدا شده و به مکان‌های دیگر از جمله اداره‌های دولتی انتقال داده شده‌اند. یکی از این نمونه‌ها، پایه‌ستونی است که در کتابخانه عمومی شهر ارسنجان نگهداری می‌شود. این پایه‌ستون در سال ۱۳۶۱ خورشیدی هنگام تعریض مسیر جاده آسفالت ارسنجان-مرودشت، کشف شده است. پایه‌ستون یافت شده، از جنس سنگ آهک و به رنگ خاکستری و به شکل مکعب مستطیل دو پله‌ای است. این یافته با پایه‌ستون‌های کاخ‌های پاسارگاد، تخت‌جمشید، برازجان و محوطه قصر ابونصر شیراز قابل مقایسه است. کشف پایه‌ستون از تُل جلودر می‌تواند نشانی از آن داشته باشد که این محوطه دارای بنایی ستون‌دار از دوره هخامنشی بوده که تنها یک پایه‌ستون از آن به دست آمده است.

واژه‌های کلیدی: دوره هخامنشی، ارسنجان، جلودر، پایه‌ستون.

مقدمه

شهر ارسنجان در ۱۲۰ کیلومتری شمال‌شرقی شیراز واقع است. در شمال و جنوب این شهر دو رشته کوه از رشته کوه‌های زاگرس قرار دارد. ارسنجان از جنوب‌شرقی به خفرک پایین راه دارد. زمین‌های جنوب ارسنجان و جنوب‌شرق خفرک پایین تا دریاچه بختگان به دشت توابع معروف است. در این دشت راه دهکده‌های زیادی وجود دارد. دشت توابع ارسنجان از غرب به دشت کربال بالا، از جنوب و شرق به دریاچه طشک، از شمال به سرپنیران و سعادت‌شهر محدود می‌شود (تصویر ۱). آب مورد نیاز این دشت در گذشته توسط قنات‌ها و چشمه‌سارهایی که اینک خشک شده‌اند، تأمین می‌شده است.

دشت مذکور از ۵۰ آبادی بزرگ و کوچک تشکیل شده است. روستای جلودر، نخستین روستا از روستاهای توابع ارسنجان است که در دشت توابع قرار دارد. به نظر می‌رسد، جلودر در کنار راه باستانی اصطخر-کرمان قرار داشته است، چنان‌که اصطخری درباره مسیر شیراز به کرمان می‌گوید: «اول از شیراز تا اصطخر دوازده فرسنگ، از اصطخر تا دیه زیاد آباد هشت فرسنگ، و آن از روستای جور است، از زیاد آباد تا مرصد گلودر هشت فرسنگ، و از گلودر تا دیه چوپانان شش فرسنگ، و دریایی کوچک در آنجا است، و از چوپانان تا دیه عبدالرحمن شش فرسنگ، و آن شهری است که آن را آباده می‌خوانند، و از دیه عبدالرحمن تا به دیه آس شش فرسنگ، و از دیه آس تا صاهک الکبری هشت فرسنگ، و از صاهک تا رباط سرمقان هشت فرسنگ، و از رباط سرمقان تا رباط پشت خم نه فرسنگ، و از آنجا تا سیرجان کرمان نه فرسنگ» (اصطخری، ۱۳۷۳: ۱۱۷). فرصت الدوله در آثار عجم شرح می‌دهد که «از جمله آثار ارسنجان «قدمگاه» است که در «جلودر» واقع شده؛ جلودر دهی است از توابع ارسنجان، به مسافت چهار فرسنگ؛ و آن وقف است بر بقعه منور حضرت امامزاده واجب‌التعظیم سید میر احمد (شاهچراغ)؛ نصف آن ده از جانب میرزا علی رضا، متصرف است» (فرصت الدوله شیرازی، ۱۳۷۷: ۴۰۴).

پاول شوارتس اشاره دارد به این که راه اصطخر-کرمان در جهت شمالی‌تر، از میان رستاق امروزی ارسنجان عبور کرده باشد و زیادآباد در این رستاق قرار داشته است (شوارتس، ۱۳۸۲، ۲۳۹). به نظر می‌رسد نام دهی را که فرصت الدوله شیرازی می‌برد می‌بایست همانی باشد که ابن خردادبه آن را گلودر (کلودر) معرفی می‌کند و یکی از توقفگاه‌های بین راهی از اصطخر تا کرمان می‌داند. شوارتس ده گلودر (کلودر) را یک پست نگهبانی دانسته که ما بین زیاد آباد و چوپانان است (همان، ۲۳۹).

در نزدیکی روستای جلودر دو محوطه به نام‌های تُل دروازه و تُل قلعه مشاهده می‌شود که در ادامه شرح هر کدام آمده است.

تُل قلعه

محوطه باستانی تُل قلعه^۱ در شمال روستای جلودر و به فاصله حدود ۱۳۰۰ متری آن قرار دارد (تصویر ۲). پیش از این ایرج افشار از این محوطه بازدید کرده و گزارشی کوتاه را درباره تُل قلعه و سنگ‌گورهای آن نگاشته است (افشار، ۱۳۸۴، ۲۳۰). تُل قلعه با ابعاد ۵۰ × ۹۰ متر روی صخره‌ای طبیعی به ارتفاع ۹ متر بالاتر از زمین‌های اطراف شکل گرفته است. در جوانب آن می‌توان آثار چشمه‌سارهایی را مشاهده کرد که اینک خشک شده‌اند. در جبهه غربی این محوطه، گورستانی قرار دارد. چند سنگ‌گور با تاریخ دوره صفوی در اینجا پراکنده است (تصویر ۳ و ۴). در سطح و اطراف محوطه پراکندگی سفال را می‌توان شاهد بود که سفال‌هایی از دوران پیش از تاریخ (باکون الف) و دوران تاریخی (مرحله قلعه و شغا و نیز دوره هخامنشی، پسا هخامنشی و ساسانی) و اسلامی (صفوی) را دربر دارد (تصویر ۵). روی این محوطه، سازه‌ای که به نظر می‌رسد قلعه‌ای از دوران اسلامی (صفوی) بوده، قرار دارد. دیوارهای آن حدود ۱/۴ متر پهنا و مصالح به‌کار برده شده در آن سنگ به همراه ملات گل است.

محوطه تُل دروازه

محوطه تُل دروازه در حدود ۲۵۰ متری جنوب روستای جلودر، در سمت راست جاده آسفالتی مرودشت- ارسنجان به سمت ارسنجان و میان دو روستای جلودر و علی‌آباد سالار قرار دارد. محوطه در دامنه شرقی کوه رحمت (مهر) واقع شده است (تصویر ۲). درازای آن ۱۴۰۰ و پهنای محوطه ۲۵۰ متر است. سطح آن از زمین‌های اطراف ۱/۵ تا ۲ متر بالاتر است. در شمال محوطه چشمه‌ای به نام علی‌آباد قرار داشته که اینک خشک شده، اما رد آبراهه آن باقی است (تصویر ۶). روی سطح محوطه، سفال‌هایی از دوره‌های تاریخی (هخامنشی/پسا هخامنشی، ساسانی) و اسلامی و بقایای پراکنده معماری است. مهم‌ترین یافته باستان‌شناختی به دست آمده از محوطه تُل دروازه جلودر، پایه‌ستونی است که نه در حین کاوش باستان‌شناسی بلکه در هنگام ساخت و تعریض جاده سر از خاک بیرون آورده است (تصویر ۷).

^۱ این تپه باستانی نزد اهالی منطقه به تُل قلات نیز معروف است.

این پایه‌ستون در سال ۱۳۶۱ خ. هنگامی که مسیر جاده آسفالت ارسنجان - مرودشت در حال تعریض بود، توسط ماشین‌های راه‌سازی از زیر خاک بیرون آمده و آقای «بهمن روستایی» یکی از اهالی روستای جلودر آن را به منزل خود انتقال داده است. حدود ۱۲ تا ۱۳ سال پیش گزارش این کشف توسط یابنده به شخصی دیگر به نام «حاج اکبر اسکندری» که معتمد و دوست‌دار میراث فرهنگی بوده، داده می‌شود. آقای اسکندری پایه‌ستون را به کتابخانه عمومی شهر ارسنجان منتقل کرد و تا هم اینک در همانجا نگهداری می‌شود. نگارنده پس از اطلاع از وجود این پایه‌ستون، موضوع را با محمدتقی عطائی در میان گذاشت. ایشان در سال ۱۳۹۰ همین منطقه را در راستای پایان‌نامه دکتری خود بررسی کرده و یک محوطه از دوره هخامنشی در محلی نزدیک به کشف پایه‌ستون، مستندسازی کرده بود. با اطلاع از این کشف مهم، نگارندگان به اتفاق عطائی در تاریخ ۲ اسفند ماه ۱۳۹۷ از محوطه بازدید کردند. ضمن این بازدید از محوطه‌های تُل قلعه و تُل دروازه که پیشتر گزارش باستان‌شناختی از آن در دست نبود هم بازدید شد.

توصیف پایه‌ستون

این پایه‌ستون از سنگ آهک خاکستری رنگ و یک‌پارچه ساخته شده است. پایه ستون به شکل مکعب مستطیل دو پله‌ای است. پله پایین بزرگ‌تر از پله بالاست. شالی ستون روی آن قرار دارد. این پایه از سنگی یک‌پارچه ساخته شده است (تصویر ۸، شکل ۱).

پله پایین در کل ۲۰ سانتی‌متر ارتفاع دارد. ۴/۵ تا ۵ سانتی‌متر قسمت پایین آن به شکل زیر تراش است که پیداست به احتمال زیر کف ساختمان قرار می‌گرفته و از نظرها پنهان بوده است. ۱۴ سانتی‌متر آن نیز به طور کلی پاک‌تراش و هموار شده است. ابعاد این پله به طور کلی ۱۹/۵ در ۵۹/۵ در ۵۹/۵ سانتی‌متر است. در بخش‌هایی از این پله می‌توان آثار ابزار شانه دندانه‌ای را بر بدنه پایه‌ستون دید (تصویر ۹).

پله بالا ۱۴×۵۱×۵۱ سانتی‌متر است. این پله نیز همانند پله نخست پاک‌تراش شده و به طور کامل هموار است. بر روی پله بالا و متصل به آن شالی ستون قرار گرفته است. قطر آن ۵۰ و ضخامت کلی آن ۱۰ سانتی‌متر است. ۸/۵ سانتی‌متر آن شامل خود شالی و ۱/۵ سانتی‌متر آن هم برآمدگی روی شالی ستون است.

پایه‌ستون تُل دروازه جلودر قابل مقایسه با پایه‌ستون‌های هخامنشی است که نمونه‌های مشابه یا بزرگ‌تر آن از کاخ آپادانا و تچر تخت جمشید (Schmidt, 1953, p. 95 & 221)، برزن جنوبی

تخت جمشید (تجویدی، ۱۳۵۵، ۹۴)، پاسارگاد (استروناخ، ۱۳۷۹، ۹۰)، کاخ‌های بردک سیاه (یغمایی، ۱۳۹۷، ۳۶)، چرخاب (همان، ۱۹۰) و سنگ سیاه (همان، ۱۹۲)، تُل جوی برمک نورآباد و تُل کره قلی باجگاه نورآباد (یغمایی، ۱۳۸۵، ۳۶-۳۷) و موزه شوش به دست آمده‌اند. پایه‌ستون‌های برزن جنوبی تخت جمشید بدون شالی ستون متصل به پایه‌ستون هستند (تجویدی، ۱۳۵۵، ۹۴) (تصویر ۱۰). پایه‌ستون‌های کاخ‌های پاسارگاد، بردک سیاه و چرخاب (تصویر ۱۱) نیز تنها در مکعب مستطیلی بودن با پایه‌ستون ارسنجان قابل مقایسه هستند (استروناخ، ۱۳۷۹، ۹۰).

پایه‌ستون‌های تُل جوی برمک و کره قلی در نورآباد به شکل مکعب مستطیلی بوده و شالی‌ستون آنها از پله‌ها جدا هستند (یغمایی، ۱۳۸۵، ۳۶-۳۷). در محوطه بیرون موزه شوش نیز دو نمونه پایه‌ستون مشابه پایه‌ستون تُل دروازه قابل مشاهده است (تصویر ۱۲). در یکی از پایه‌ستون‌های موزه شوش (تصویر ۱۲ الف) همانند پایه‌ستون تُل دروازه می‌توان بخش‌هایی زیره تراش را مشاهده کرد. پایه‌ستونی از قصر ابونصر به دست آمده که اینک در موزه هفت‌تنان شیراز (موزه سنگ) نگهداری می‌شود. این پایه‌ستون همانند پایه‌ستون تُل دروازه به شکل مکعب مستطیل پله‌ای است (یغمایی، ۱۳۹۲، ۸۸-۸۲، شکل ۶). تفاوت پایه‌ستون قصر ابونصر با تُل دروازه در شالی جدا از پایه‌ستون است (تصویر ۱۳).

بحث و برآیند

از آثار دوره هخامنشی شهرستان ارسنجان می‌توان به بنای صخره‌ای قدمگاه (Boucharlat, 1979, p. 153-168; Bessac, 2007, p. 185-206) و محوطه‌هایی چون تپه گچی، تیموران، تُل قلعه جلودر، تل دروازه جلودر و ... که از سطح آنها شماری قطعه سفال این دوره شناسایی شده است. از منابع هخامنشی شواهد مستقیمی در دست نیست که به منطقه ارسنجان اشاره داشته باشند. در گل‌نبشته‌های یافت شده از تخت جمشید (متن‌های بارو PFT و متن‌های خزانه PTT) به مکان‌های جغرافیایی بسیاری اشاره شده است. این نام‌های جغرافیایی در ارتباط با تخت جمشید هستند. در این متن‌ها، به احتمال می‌توان شواهد ارسنجان باستان را یافت. بر اساس ارتباط بین نام‌های جغرافیایی ذکر شده در گل‌نبشته‌ها، نام جای‌های گمنوش^۱، توکرش^۲،

^۱ Kamenuš: PFT 1228, 1941, 1959, 1997, 2001 & 2003 & PTT 40 & 64

^۲ Tukraš: PFT 492, 493, 566, 581, 582, 938, 1006, 1024, 1108, 1164, 1201, 1841, 1941, 1947, 1971, 1981, 2073; PTT 6

کورپون^۱، تموگن^۲، پندَمَش^۳ و پیروکش^۴ می‌بایست در شمال شرق و شرق تخت جمشید یا بهتر است گفته شود در منطقه توابع و شهرستان ارسنجان قرار دارند. کمرون و هَلک، کَمِنوش را « گویم» تصور کرده‌اند (Cameron, 1948, p. 148 و Hallock, 1969, p. 707) ولی ارفعی آن را با دشت کمین در شمال تخت جمشید و غرب ارسنجان یکی می‌داند (Arfaee, 2008, p. 59-60). تموگن را هَلک احتمال می‌دهد که با تَوک یکی باشد (Hallock, 1969, p. 760) اما متن‌ها اشاره دارند که این مکان با شهرهای بَتَرگَتَش^۵ (پاسارگاد) و نیریز در ارتباط است و به احتمال در میان آنها قرار دارد (Sumner, 1986, p. 23). ارفعی تموگن را در نزدیکی چاهک در ۹۰ کیلومتری شمال نیریز می‌داند (ارفعی، ۱۳۷۸، ۲۸۷)، سامنر اشاره دارد که در منطقه ارسنجان است (Sumner, 1986, p. 23).

هَلک و کمرون مکان‌یابی از توکرش و کورپون به دست نمی‌دهند (Cameron, 1948, p. 199 و Hallock, 1969, p. 763)، اما ارفعی آنها را در شرق و شمال شرقی تخت جمشید و شهر مَیَیَش^۶ (شهری نزدیک یا چسبیده به تخت جمشید) می‌داند (Arfaee, 2008, p. 41-43). بر اساس متن‌ها، هر دو این مکان‌ها یک روز راه با تخت جمشید مسافت دارد و نظر ارفعی بر این است که این جای‌ها در نزدیکی راه آراخوزیا قرار دارد (Ibid, p. 42). در مدخلی از متن حسابرسی PF 1953 آگاهی می‌دهد که گروهی از مسافران از آراخوزیا به سمت شوش می‌روند که در کورپون شراب دریافت می‌کنند، بنابراین کورپون یک ایستگاه در مسیر جاده شرق از شوش و به احتمال شرق تخت جمشید است (Arfaee, 2008, p. 61). این نکته که توکرش و کورپون در کنار مسیر راه شرق (جاده شاهی آراخوزیا) واقع شده، بسیار مهم است. اشاره جغرافی‌نویسان اسلامی و پژوهش و بررسی‌های باستان‌شناسی می‌تواند راه گشا برای یافتن این مکان‌ها باشند. در متن‌ها نام‌های جغرافیایی پندَمَش و پیروکش همراه با نام توکرش می‌آیند. این دو شهر در ناحیه مَهر شماره ۱ و احتمالاً در جنوب شهر توکرش و در شمال خرامه قرار دارند. بر این اساس آنها را می‌بایست در منطقه توابع ارسنجان دنبال کرد (ارفعی، ۱۳۹۵، ۴۴ - ۴۳).

¹ Kurpun: PF 879, 1158, 1953

² Tamukkan: PF 157(?), 427, 444, 481, 679, 984, 1790, 1098, 1138, 1363, 1368, 1452, 1557, 1992, 2055, 2076, Fort. 9408.

³ Pandamaš: PF 492, 493, 566

⁴ Pirukaš: PF 492, 493, 566, 645

⁵ Batrakatuš

⁶ Matezziš

یافت‌شدن پایه‌ستونی از تُل دروازه توابع ارسنجان بر اهمیت این ناحیه در دوره هخامنشی می‌افزاید. چه بسا در آینده، یافته‌های باستان‌شناسی، دورنمای تاریخی و وضعیت فرهنگی دوره هخامنشی این ناحیه را کامل کند. با این حال پیداست که پایه‌ستون تُل دروازه، سرخ جدیدی از وجود یک بنای ستون‌دار دوره هخامنشی در این ناحیه است که تا پیش از این، از وجود آن بی‌اطلاع بودیم. باید امیدوار و منتظر بود تا بررسی و کاوش‌های باستان‌شناسی آینده، دانسته‌های اندک کنونی در خصوص این بخش از استان فارس در دوره هخامنشی را تکمیل کند. با توجه به موقعیت قرارگیری و شواهد باستان‌شناختی تُل دروازه و تُل قلعه جلو‌در می‌تواند در همان مسیر جاده شاهی شرق در دوره هخامنشی قرار گرفته باشند. همچنین اشارات ذکر شده در متن‌های بایگانی تخت‌جمشید و متون تاریخی و جغرافیایی همچون ممالک و مسالک اصطخری این محوطه‌ها می‌توانند همان ایستگاه‌هایی باشند که جغرافیایانویسان دوران اسلامی با نام کلودر یا گلودر به آن اشاره کرده‌اند. این که جغرافی‌نویسان به این منطقه تاکید دارند شاید به دلیل عبور راه باستانی شیراز به کرمان (راه شرق) است که از دوره ساسانی و به احتمال کمتر از دوره هخامنشی / پسا هخامنشی از این محدوده می‌گذشته است. اگر این مکان‌یابی پیشنهادی درست باشد محوطه‌های جلو‌در از اهمیت خاصی در دوران تاریخی و اسلامی برخوردار بوده‌اند.

سپاسگزاری

از دوستان خوب و همراهان ارسنجانی خود جناب آقای حسین یارمحمودی و حاج اکبر اسکندری که مرا از وجود پایه‌ستون با خبر کردند و اطلاعات ذی‌قیمتی در اختیارم نهادند، سپاسگزارم. از کمک‌های بی‌دریغ دکتر عبدالمجید ارفعی برای نام‌جای‌های اشاره شده در متن‌های تخت‌جمشید سپاسگزارم. دکتر مصطفی ده‌پهلوان، دکتر کورش محمدخانی و نوروز رجبی که مقاله را خواندند و ایرادهای وارد به آن را تذکر دادند، تشکر می‌کنم. همچنین از دکتر سجاد علی‌بیگی و محمدتقی عطائی برای خواندن، ویرایش مقاله و اصلاح طرح پایه‌ستون کمال تشکر را دارم.

کتاب‌نامه

الف) فارسی

ابن خردادبه (متوفی ۳۰۰ ه. ق.). (۱۳۷۱). مسالک و ممالک، ترجمه: سعید خاکرند، تهران: موسسه مطالعات و انتشارات تاریخی میراث ملل با همکاری موسسه فرهنگی حنقاه

- استروناخ، دیوید. (۱۳۷۹). پاسارگاد گزارشی از کاوش‌های انجام شده توسط موسسه ایرانی بریتانیا (از سال ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۳)، ترجمه حمید خطیب‌شهیدی، تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
- اصطخری، ابواسحاق ابراهیم. (۱۳۷۳). ممالک و مسالک، ترجمه محمد بن اسعد عبدالله تستری، به کوشش: ایرج افشار، تهران: مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی موقوفات دکتر محمود افشار یزدی.
- آرفعی، عبدالمجید. (۱۳۸۷). گِل نبشته‌های باروی تخت جمشید متن‌های The و Fort، مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی).
- آرفعی، عبدالمجید. (۱۳۹۵). گِل نبشته‌های باروی تخت جمشید متن‌های A-G، خوانش: ریچارد هلک، مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهش‌های ایرانی و اسلامی).
- افشار، ایرج. (۱۳۸۴). گلگشت در وطن (سفرنامه‌چه)، تهران: نشر اختران.
- تجویدی، اکبر. (۱۳۵۵). دانستیهای نوین درباره هنر و باستان‌شناسی عصر هخامنشی، بر پایه کاوش‌های پنج ساله تخت جمشید، تهران، مرکز باستان‌شناسی ایران.
- روستایی‌فارس، ابراهیم. (۱۳۹۳). بررسی محوطه هخامنشی قدمگاه (فارس) و مقایسه آن با محوطه‌های هم‌زمان همان منطقه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه باستان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، (منتشر نشده).
- شواتس، پاول. (۱۳۷۷). جغرافیای تاریخی فارس، کیکاوس جهاننداری، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.
- فرصت شیرازی، محمد نصیر (۱۳۳۹-۱۲۷۱ هجری قمری). آثار عجم، تصحیح و تحشیه از: منصور رستگار فسایی، تهران: امیرکبیر.
- مصطفوی، محمدتقی. (۱۳۷۵). اقلیم پارس آثار تاریخی و اماکن باستانی فارس، جلد نخست، تهران: اشاره، چاپ دوم.
- یغمایی، احسان (اسماعیل). (۱۳۸۵). «منزله‌های راه شاهی هخامنشی: از نورآباد ممسنی تا ارجان بهبهان»، باستان‌پژوهی، دوره جدید سال یکم، شماره ۲: ۳۲-۴۹.
- یغمایی، احسان (اسماعیل). (۱۳۹۲). «گویوم و بیضا؛ نشانه‌های پراکنده از چند سازه هخامنشی در فارس»، باستان‌پژوهی، دوره جدید، سال هفتم، شماره ۱۵-۱۴: ۸۲-۸۸.
- یغمایی، احسان (اسماعیل). (۱۳۹۷). کاخ برک سیاه (فرضیه‌ی خاستگاه راستین هخامنشیان بر پایه کاوش‌های باستان‌شناسی)، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری.

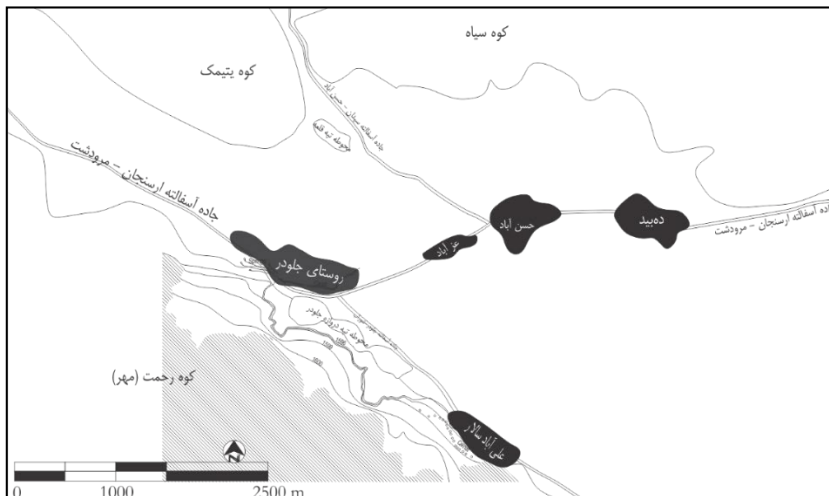
ب) نافرسی

- Arfaee, A., 2008. *The Geograrhical Background of the Persepolis Tablets*. The University of Chicago, Chicago, Illinois
- Bessac, J.-C., 2007. "Étude Technique et interpretations du Monument Rupestre Qadamgah (FARS)", *Iranica Antiqua* XLII: 185 – 206.
- Boucharlat, R. 1979. "Le monument rupestre de Qadamgah (Fars): Essai d'interprétation", *Iranica Antiqua* XIV: 153-168.

- Cameron, G. G., 1948. *Persepolis Treasury Tablets*, Oriental Institute Publications, vol. 65, Chicago: University of Chicago Press.
- Hallock, R. T., 1969. *Persepolis Fortification Tablets*, Oriental Institute Publications, vol. 92 Chicago: University of Chicago Press.
- Schmidt, Erick, F., 1953. *Persepolis I*, Oriental Institute Publication. Vol. 69, Chicago: The University of Chicago Press.
- Sumner, William M., 1986. "Achaemenid Settlement in the Persepolis Plain", *American Journal of Archaeology* 90 (1986): 3-31.

تصویر ۱. موقعیت جغرافیایی شهرستان ارسنجان

تصویر ۲. موقعیت جغرافیایی محوطه تپه دروازه جلودر و پایه‌ستون یافت شده از آن

تصویر ۳. محوطه تپه قلعه جلودر، دید از جنوب

تصویر ۴. نمای کلی تُل قلعه، دید از شمال شرقی

تصویر ۵. نمونه‌ای از سفال‌های سطحی تُل قلعه

تصویر ۶. محوطه تپه قلعه جلودر، دید از شمال شرقی

تصویر ۷. محل (؟) کشف پایه‌ستون، محوطه تپه قلعه جلودر، دید از شرق

(الف) (ب)

(پ) (ت)

تصویر ۸. پایه‌ستون یافت شده از تُل دروازه جلودر

تصویر ۹. اثر ابزار شانه‌دندانه‌ای بر پله پایین پایه‌ستون

شکل ۱. طرح پایه‌ستون محوطه تپه دروازه جلودر، ارسنجان (طرح محمدتقی عطایی)

تصویر ۱۰. ایوان جنوبی، برزن جنوبی، تخت جمشید

(ب)

(الف)

تصویر ۱۱. پایه‌ستون‌های کاخ بردک‌سیاه (الف) و سنگ‌سیاه (ب)، برازجان (عکس از کورش محمدخانی)

(ب)

(الف)

تصویر ۱۲. پایه‌ستون‌های موزه شوش

تصویر ۱۳. پایه‌ستون به‌دست‌آمده از محوطه قصر ابونصر، موزه سنگ (موزه هفت تنان) شیراز

Introducing and Analyzing a Collection of New Rock Motifs around the Villages of Chalambar, Lak and Shorjeh in Buin Zahra city, Qazvin province Nasser Aminikhah, Farzad Mafi, Farhad Fatahi	147
Eastern Iran during Iron Age Ali Akbar Vahdati	165
Interaction of Climate Gods of Urartu and Ancient Near East Maryam Dara	221
Representation of Royal Splendor at Iranian Ancient Art, a Legacy of Mesopotamian Artistic Traditions Maryam Kashmiri	231
Pedestal of Tol Darvazeh Jolodar Site, Clue from Achaemenid Columned Structure at Arsanjan Ebrahim Roostaei, Behzad Hosseini Sarbisheh	257
Introduction and Analysis of Seal Impressions from Tal Gerdooha, Eqlid Hamed Molaei Kordshooli, Alireza Jafari Zand	271
Rebuilding the Defeat of Khosrwparris Troops in Northern Iraq, Relying on Sulaimaniyah Castle Exploration Bryar SanAhmed, Esmaeil salimi	287
Archaeological Survey of Part of Relation Axis of Khuzistan to Western Iran during Sassanid and Early Islamic periods: "Tang-i-Si Peleh", Luristan Javad Neiestani, Yunes Yoosefvand	305
Study of Medieval Islamic Castles in South Khorasan - Ferdows Mount Castle Mohammad Farjami, Ali Asghar Mahmoodi Nasab	323
Qomadin Quarter at Islamic Jiroft and Problem of Long Range Commerce Saeid Amir Hajlou	343
Assessing the Intercultural Similarities of Iran and Syria Based on Studies of Pottery of the Middle Ages Hosein Sedighian, Majid Montazae Zohouri	365
New Finding Luster Tiles from Qaleh Dokhtar, Kerman Reza Riahyan	387
Introducing and Analyzing the Geometric Motifs of the Findings of the Islamic Era of Gypsum from the Frame of Mazandaran Haniyeh Hosein Nia, Hasan Hashemi, Seyed Rasoul Mousavi Haji, Mehdi Abedini Araghi	403
Case Study and Structural Comparison of Caucasian and Iranian Qama (Kindjal) in the Safavid Era Accordind to C.I.M Collections Majid Hajitabar, Mitra Haji	413

Contents

English Articles

Common Features of Nakhchivan and Urmia Basin Neolithic Culture Zeyneb Guliyeva	31
Nakhchivan Branch of Azerbaijani National Academy of Sciences Veli Bakhshaliyev	45
Relations of The Gizgala Painted Pottery with Urmia Basin Turan Hashimova	61
Relations of Middle Bronze Age Painted Pottery Culture of Nakhchivan with the Urmia Basin Fizza Gulieva	71
Iron Age Short Bronze Sword in Iran, Mesopotamia and around the Persian Gulf: an Analysis of the Dispersion and Evolution Narges Bayani	79
Monuments and Memory at Pasargadae Jacob Marc Stavis	109
Glazed Parthian Pottery as Luxury Goods from a Roman Fortress on the Middle Euphrates' area during the II-III cent. AD. Giacomo M. Tabita	149
Life on the Great Wall of Gorgan: excavations of Sasanian barracks in Fort 2 Eberhard W. Sauer, Jebrael Nokandeh and Hamid Omrani Rekavandi	169
Lost and Found: The Tiles of the Pir-i Bakran Mausoleum (1298-1313, Linjan, Isfahan) Ana Marija Grbanovic	181

Persian Articles

Analysis and Assessment of Neolithization Theories of Iran Seyyed Kamal Asadi, Rahmat Abbasnejad Seresty	13
Machelak Tappeh, A new area of Neolithic pottery era in Gorgan plain Habib olah Rezai, Seyed Meghdad Mirmosavi	37
The Effect of Copper Ore Smelting on Regional Interactions in the Central Plateau of Iran in the Middle of the Fifth Millennium BCE Rahmat Abbasnejad Seresty	49
Interaction of Chalcolithic Societies of Chaharmahal- O Bakhtiari with Neighboring Regions Mahdi Alirezazadeh, Mahmoud Heidarian, Alireza Khosrowzadeh	69
Settlement Patterns of Middle Chalcolithic Sites in Highland Zagros: A Case Study Laran County, Chaharmahal and Bakhtiari Province Mohsen Heydari Dastenaee, Aliasghar Nowroozi	89
Defining Area and Territory of Qaleh Kharabeh Tepe, Azna, and Feasibility Study to make an Archaeological Site-Museum Behzad Hoseini Sarbisheh	101
Investigating the Changes of Sistan and its Cultural Interactions with other Regions during the Bronze Age Javad Alaei Moghadam, Reza Mehrafarin, Seyed Rasoul Mousavi Haji	131

Aryarmana Publications has started its activities in 2016 and aims in publishing the valuable compilation and translation works of Iranian and foreigner researchers in the wide range of Iranian studies including archaeology, history, culture and ancient languages. We seek to construct a broad understanding of Iran's invaluable history and superb culture through publishing the richest resources in this field. Given the long standing and profound cultural links and origins between Iran and the world from the ancient millenniums and the recent attempts to break these links and origins, Aryarmana Publication felt the necessity of extending the valuable resources of researches and translations regarding Greater Persia or Cultural Iran as its first priority. We hope to strengthen the universal links among the Iranian and those interested in Iran and the greater Persia and its culture through the cultural products of Aryarmana publications.

CONCESSIONAIRE & CHAIRMAN

Dr Shahin Aryamanesh

| Tissaphernes Archaeological Research Group |

EDITORIAL BOARD

| Dr Seyyed Mansour Seyyed Sajjadi (IsMEO) | Esmail Yaghmaei (Iran Cultural Heritage, Handcrafts and Tourism Organization) | Dr Seyyed Mehdi Mousavi (Tarbiyat Modares University) | Dr Mohammad Ebrahim Zarei (Boali Sina of Hamedan University) | Dr Sajjad Alibeygi (Kermanshah University) | Dr Hamid Reza Vali Pour (Shahid Beheshei University) | Dr Saeid Amirhajloo (Jiroft University) | Dr Cyrus Nasrollah Zadeh (Institute for humanities and cultural studies) | Dr Reza Mehr Afarin (Mazandaran University) | Dr Farzaneh Goshtasb (Institute for humanities and cultural studies) | Houshang Rostami (Tissaphernes Archaeological Research Group) |

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission in writing, from the publisher.

| Website: www.aryaramna.ir |
| E-mail: info@aryaramna.ir | aryaramna@hotmail.com |
| Address: Iran - Tehran- P.O. Box: 14515-569 |
| (+98) 9395969466 |

1ST BIENNIAL
INTERNATIONAL CONFERENCE OF THE SOCIETY
OF IRANIAN ARCHAEOLOGY: CULTURAL INTERACTIONS,
CONTINUITY AND DISRUPTION

Edited by
Dr Seyed Mehdi Mousavi
Dr Shahin Aryamanesh
Dr Majid Montazer Zohouri
Dr Morteza Khanipour

978-622-97183-2-2

| PUBLISHED IN PERSIA |

1ST BIENNIAL
INTERNATIONAL
CONFERENCE OF THE SOCIETY
OF IRANIAN ARCHAEOLOGY:
CULTURAL INTERACTIONS,
CONTINUITY AND DISRUPTION

Edited by
Dr Seyed Mehdi Mousavi
Dr Shahin Aryamanesh
Dr Majid Montazer Zohouri
Dr Morteza Khanipour

with contribution
Dr Javad Hoseinzadeh
Dr Mostafa Dehpahlevan

1ST BIENNIAL
INTERNATIONAL
CONFERENCE OF THE SOCIETY
OF IRANIAN ARCHAEOLOGY:
CULTURAL INTERACTIONS,
CONTINIUIY AND DISRUPTION

Edited by:
Seyed Mehdi Mousavi, Shahin Aryamanesh
Majid Montazer Zohouri, Morteza Khanipour

Aryaramna press

1ST BIENNIAL
INTERNATIONAL CONFERENCE
OF THE SOCIETY OF
IRANIAN ARCHAEOLOGY:
"CULTURAL INTERACTIONS,
CONTINUITY AND DISRUPTION"

EDITED BY:

SEYED MEHDI MOUSAVI
SHAHIN ARYAMANESH
MAJID MONTAZER ZOHORI
MORTEZA KHANIPOUR

Aryaramna Press

9 786229 1718308